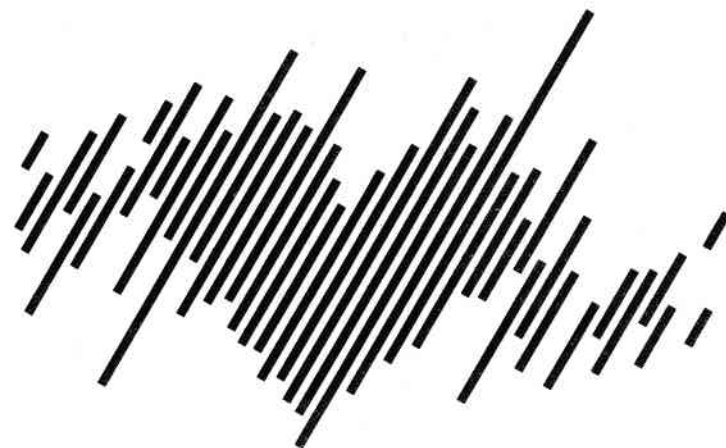


INIMA
FETELOR
ARDE
MAI
INTENS



Traducere
din engleză de
Ruxandra Tudor și
Alina Marc-Ciulacu

SHOBHA RAO

STORIA
PLUS

cărui frunze foșneau sus, deasupra lor. Au sorbit din ceai fără să rostească niciun cuvânt; jurnalistul a uitat toate întrebările, fiind copleșit de frumusețea verde și tăcută a acelui loc. Aflase că bătrâna nu avea copii și că își pierduse și soțul de curând, astfel că i-a spus, înțelegător:

— Cred că vă țin companie. Copacii.

Ochii cenușii ai bătrânei i-au zâmbit și ea i-a răspuns:

— Oh, da. Nu sunt niciodată singură. Am sute de copii.

Jurnalistului i s-a ivit ocazia de a pune o nouă întrebare:

— Deci îi priviți ca pe niște copii?

— Dumneavoastră nu?

A urmat un moment de liniște. Jurnalistul a privit prelung copacii cu trunchiuri masive și viguroase care, în ciuda secetei, a bolii, a insectelor, a inundațiilor și a foametei, sclipeau în nuanțe de verde-auriu, deschis. Radiau chiar și în căldura și apăsarea după-amiezii.

— Sunteți norocoasă să aveți atâția fii, a continuat el.

Bătrâna s-a uitat în sus cu o privire înflăcărată, iar chipul ridat i s-a luminat ca în copilărie.

— Sunt norocoasă, i-a răspuns, dar tu, tinere, nici că te poți înșela mai mult. Aceștia nu sunt fiii mei. Nici măcar unul. Acestea sunt ficele mele.

Capitolul 1

Poornima nu remarcase nici măcar o dată ușa templului. Nici Savitha. Dar templul le veghea îndeaproape, cocoțat pe muntele care domina satul Indravalli. Satul se afla în vecinătatea malurilor fluviului Krishna, la peste o sută de kilometri de golful Bengal. Deși era așezat într-o vale netedă, cătunul era umbrit de Indravalli Konda, unul dintre cei mai înalți munți din Andhra Pradesh; la jumătatea urcușului pe versantul estic se afla templul. Era zugrăvit cu un alb strălucitor, astfel că Savitheii se părea o minge enormă de bumbac. Poornima îl percepea ca pe o lună plină, veșnic înconjurată de cer și de crengile copacilor dimprejur.

Poornima avea 10 ani. Stătea în fața colibeii în care locuia cu familia ei și se uita atentă la templu; s-a întors spre tatăl ei, care stătea întins pe un pat din cânepă, și l-a întrebat:

— De ce tu și amma mi-ați dat numele după luna plină?

Mama ei lucra la războiul de țesut, așa că Poornima nu a vrut să o deranjeze cu această întrebare. Dar ar fi făcut-o - ar fi făcut-o fără să o deranjeze deloc, ar fi luat-o de gât și i-ar fi inspirat adânc și cel mai neînsemnat miros - dacă ar fi știut că avea să moară în cinci ani. Dar tatăl ei nici măcar nu a ridicat privirea când a auzit întrebarea. N-a făcut decât să-și ruleze o țigară. Poate că nu a auzit-o. Poornima a luat-o de la capăt:

— Nanna, tu...

— Este gata cina?

— Aproape.

— De câte ori e nevoie să-ți spun că trebuie să fie gata când vin acasă?

— Mi-ai dat numele ăsta pentru că m-am născut într-o noapte cu lună plină?

Bărbatul a ridicat din umeri.

— Nu cred.

Poornimei i-a venit în minte fața unui bebeluș și a continuat:

— Aveam fața rotundă ca luna?

Tatăl fetei a oftat, după care a spus:

— La câteva zile după ce ai venit pe lume, mama ta a avut un vis în care i-a apărut un sadhu*. Acesta i-a spus că, dacă te vom numi Poornima, următorul copil va fi băiat.

Poornima l-a urmărit în timp ce își aprindea țigara, după care a intrat în colibă. Atunci a fost ultima dată când a întrebat despre numele ei. În nopțile cu lună plină încerca din răputeri să nu privească în sus. Este doar o piatră, își spunea în sinea ei, o piatră mare și cenușie pe cer. Dar i-a fost greu să uite, nu-i așa? Acea conversație. Câteodată îi revenea în minte de niciunde, aparent fără motiv. Când gusta de sare o oală de sambar**, de exemplu, sau când îl servea pe tatăl ei cu ceai. Evident că acel sadhu avusese dreptate: Poornima a mai avut trei frați. Deci care era motivul tristeții? Niciunul, nici măcar unul singur. Câteodată chiar se simțea mândră și își spunea în sinea ei: am fost speranța lor, care s-a adeverit. Imaginează-ți cum ar fi fost să nu devii realitate. Imaginează-ți cum ar fi fost să nu ai speranță.

* Ascet hindus care renunță la orice legătură cu viața materială pentru a se dedica celei spirituale (n.t.).

** Tocăniță de legume pe bază de linte (n.t.).

La 15 ani, Poornima avea deja vârsta la care se putea căsători, deci a încetat să mai meargă la școala maicilor. În schimb, a început să lucreze în timpul liber la roata de tors, *charkha*, ca să mai ajute la cheltuielile din gospodărie. Pentru fiecare mosor de fire pe care îl făcea – uneori roșu, alteori albastru sau argintiu – primea două rupii, care pentru ea însemnau o avere. Și, într-un fel, chiar asta era: la 13 ani, când i-a venit prima menstruație, a primit în dar cel mai prețios articol vestimentar pe care îl purtase vreodată, o langa* de mătase care costase o sută de rupii. *Pot să câștig atât în mai puțin de o lună*, și-a spus cu respirația întretăiată. În plus, faptul că ea, o fată, putea să câștige ceva, orice, îi dădea un sentiment atât de profund și de trainic de importanță – de *valoare* –, încât se așeza la *charkha* ori de câte ori avea ocazia. Se trezea dis-de-dimineată ca să toarcă și o ținea tot așa după ce spăla vasele folosite la micul dejun, după ce pregătea și servea prânzul și după ce gătea cina. Coliba lor nu avea electricitate, așa că torsul era o cursă contra soarelui. În nopțile cu lună plină era îndeajuns de multă lumină ca să poată să toarcă, dar acest lucru era valabil doar o dată pe lună. Așa se face că în majoritatea serilor, după ce apunea soarele, lăsa deoparte *charkha* și se uita cu nerăbdare la semilună, la primul pătrar sau la ultimul pătrar și se văita: „De ce nu poți fi mereu plină?”

Dar lumina soarelui sau a lunii nu era singura grijă a Poornimei. Cealaltă problemă, *cea mai apăsătoare*, era boala mamei ei. Cancer, din câte înțelesese de la medicul spitalului american din Tenali. Medicamentele erau scumpe, așa că femeii îi fusese recomandată o dietă bazată pe fructe și nuci – de asemenea scumpe. Tatăl ei, care confecționa sariurile din bumbac tors în casă pentru care era celebră regiunea Guntur,

* Rochie tradițională din sudul Indiei și Rajasthan, purtată de adolescente și fetițe (n.t.).

reușea cu greu să-și hrănească soția și cei cinci copii din rațiile de orez și linte impuse de Guvern, darămite să le asigure fructe și nuci, care erau considerate un lux. Dar Poornimei nu-i păsa. Ea era mulțumită – nu, nu doar mulțumită, ci încântată, de-a dreptul *exaltată* – de alimentele pe care i le putea cumpăra mamei în fiecare zi: două banane, un măr mic și un pumn de caju. Nu era exaltată pentru că mâncase vreunul din fructe sau un pic din caju. Nu a luat niciodată nici măcar un duminic; mama ei a convins-o o dată să ia o nucă de caju pe care, într-o fracțiune de secundă cât femeia s-a întors, a pus-o la loc în grămăjoară. Era exaltată când își privea mama în timp ce mânca încet banana – inclusiv mestecatul unui fruct atât de moale o secătuia de puteri –, dar Poornima o privea cu atâta convingere, cu atâta speranță, că avea impresia că o vede pe mama ei întremându-se. Ca și când forța ar fi fost o sămânță. Ca și când tot ce trebuia să facă era să îi dea niște alimente de două rupii și să o urmărească cum crește.

Așa a ajuns Poornima să câștige la fel de mult ca tatăl ei. Iată cum proceda: lua grămezi de fire neprelucrate, amestecate în mănunchiuri groase și, cu ajutorul roții de tors, învârtea firele până se separau. În același timp, le răsucea pe un mosor de metal. Odată, în timp ce se uita la mosorul pe care răsucise un fir, i s-a părut că seamănă cu un butoiș de lemn, mic cât căpșorul fratelui ei cel mic. În final, aceste fire urmau să ajungă la războiul de țesut cu care confecționa sariurile tatăl ei. Aveau să mai fie prelucrate înainte de asta, dar Poornimei i se părea că putea să aproximeze lungimea firului pe care îl torsesc. Lungimea pe care o avea pe mosorul pe care îl răsucise. Dacă ar fi spus asta cuiva, ar fi râs de ea; i-ar fi spus că toate păreau să fie la fel de groase, dar nu era adevărat. Mosorul trecuse prin mâinile ei, astfel că știa orice îndoitură, orice formă a acestuia, orice model de rugină. Ținuse mosoarele în mână și i se părea că niciun lucru care

trece prin mâna cuiva nu mai poate fi uitat. Întocmai ca micuțul ceas pe care îl primise de la profesoara ei înainte să renunțe la școală. Avea un cadran albastru, patru picioare și doi clopoței care clincăneau la oră fixă. Când i l-a oferit, profesoara ei, o măicuță în vârstă și plină de amărăciune, i-a spus:

— Presupun că acum te vor da unui soț. Și că în următorii zece ani vei avea câte un copil pe an. Ia asta. Nu renunța la el *niciodată*. Acum poate că nu înțelegi la ce mă refer, dar vei înțelege într-o zi.

După aceea a întors ceasul și l-a făcut să sune.

— Clinchetul ăsta, a continuat măicuța. Ține minte: sunetul ăsta este al tău. Este numai și numai al tău.

Poornima nu a avut habar despre ce vorbea măicuța aceea bătrână, dar i s-a părut că acel clinchet al ceasului chiar era cel mai prețios sunet pe care îl auzise vreodată.

Așa a început să poarte ceasul cu ea peste tot. Îl punea alături de charkha în timp ce lucra. Îl așeza lângă farfurie în timp ce mânca. Îl lăsa lângă covorașul pe care dormea. Până într-o zi când așa, pe nepusă masă, ceasul nu a mai clincănit și tatăl ei a exclamat:

— În sfârșit. Am crezut că nu o să înceteze vreodată.

La câteva luni după ce micuțul ceas a încetat să funcționeze, mama Poornimei a murit. Fata tocmai împlinise 16 ani – era cea mai mare dintre cei cinci copii – și să o vadă pe mama ei cum se duce a fost ca o zi senină care se transformă în negură. Lucrul căruia îi ducea dorul cel mai mult era vocea mamei. Acea voce delicată, melodioasă și caldă între pereții roși de șobolani ai colibei. Poornimei îi plăcea când era strigată de o voce atât de suavă, când spărgea monotonia orelor lungi care se reduceau, de fapt, la doar două banane, un măr și o mână de caju. Vocea mamei făcea chiar și acele lucruri mărunte să pară unele de neprețuit. Și acum Poornima își pierduse și mama, și ceasul.

Și pentru că nu o mai avea pe mama lângă ea, fata nu mai lucra la charkha la fel ca înainte; uneori o abandona în mijlocul zilei și se uita în gol la pereți, zicându-și: o să-i uit vocea.

Poate asta a vrut să spună măicuța bătrână; că ajungi să uiți un sunet dacă nu îl mai auzi în fiecare zi. Nu cred că o voi uita acum, dar se va întâmpla la un moment dat. Și atunci voi pierde totul. Odată ce și-a spus asta, a știut că trebuia să țină minte mai mult decât o voce, trebuia să-și amintească un moment anume, de pildă acesta: într-o dimineată, când era bolnavă, mama Poornimei s-a simțit îndeajuns de bine cât să-i pieptene părul. Era o zi senină și însorită și mișcările erau atât de line și de ușoare, încât fata a avut impresia că nu o persoană ținea peria, ci o pasăre micuță, cocoțată pe mâner. După trei sau patru mișcări, mama ei s-a oprit brusc. Și-a așezat mâna pe capul fetei câteva momente și, când s-a întors, Poornima a văzut că o podidise plânsul. Mama s-a uitat și ea la fată și, cu o tristețe nesfârșită, care părea să fie acolo dintotdeauna, i-a spus:

— Poornima, sunt prea obosită. Sunt atât de obosită.

La cât timp după aceea a murit?

Poornima era de părere că la trei sau patru luni. Într-o dimineată, după ce s-au trezit, au văzut că avea ochii deschiși și goi și fără viață. Cu toate acestea, Poornima nu a fost în stare să plângă. Nu a făcut-o nici când a ajutat la îmbăiatul și îmbrăcatul mamei moarte. Nici când tatăl și frații ei au dus-o pe ulițele din sat, învelită cu flori de iasomie. Nici când rugul funerar a ars și s-a preschimbat în scrum. Nici măcar când a terminat de pus și ultima crizantemă din ghirlanda agățată de poza mamei ei. A plâns abia mai târziu, când s-a trezit în prima dimineată rece autumnală. Sau cel puțin a încercat să plângă. Își amintește că nu au fost decât câteva lacrimi. La momentul respectiv, a simțit că era o fică rea, pentru că nu putea să plângă, să *jelească*, dar, indiferent de

cât de tristă se simțea, oricât de adâncă era durerea, nu a reușit să verse decât una sau două lacrimi. Ochii nu i s-au înroșit decât puțin. „Amma”, a spus fata în timp ce se uita către cer. „Iartă-mă. Nu-i vorba că nu te iubesc. Sau că nu îmi este dor de tine. Nu înțeleg; toți ceilalți plâng. Varsă găleți de lacrimi. Dar lacrimile nu sunt unica măsură, nu-i așa?”

Cu toate acestea, lucrul pe care l-a intuit s-a adeverit: odată cu trecerea lunilor, a uitat vocea mamei. Dar ceea ce își *amintea* în continuare, singurul lucru pe care nu îl pierduse, a fost faptul că pentru un moment – în timp ce îi pieptăna părul – mama și-a pus mâna pe capul ei. A fost cel mai ușor gest dintre toate și, cu toate acestea, Poornima l-a simțit: greutatea mâinii mamei. O greutate atât de delicată și de fragilă, ca stropii de ploaie dintr-o zi toridă de vară. O greutate atât de mică și de ostentă, dar suficient de puternică încât să i se insinueze în vine ca sângele.

Într-un final, fata și-a spus că fusese o greutate minunată.

O dată pe lună, Poornima mergea la templul de pe Indravalli Konda ca să se roage pentru mama ei. Stătea în încăperea de la intrare, care era înecată de mirosul emanat de cădelniță, și îl urmărea pe preot, sperând că zeii aveau să-i vorbească, să-i spună că amma ei îi veghea în continuare, chiar dacă lucrul pe care tânjea cu adevărat să-l atingă era *deepa*, o lampă micuță, cocoțată exact pe vârful muntelui. Câteodată, în vreo duminică sau în vreo zi de sărbătoare, stătea în fața colibei și privea în sus, la luminița care strălucea în depărtare, licărind galbenă ca o stea.

— Cine o aprinde? l-a întrebat o dată pe tatăl ei.

— Cine aprinde ce?

— Deepa de pe vârful muntelui.

Bărbatul, care tocmai terminase cina și stătea în fața colibei, cu brațele obosite și spatele încovoiat, a privit înspre Indravalli Konda și i-a răspuns:

— Probabil că un preot. Vreun copil.

Poornima a tăcut un moment, după care a continuat:

— Eu cred că amma o aprinde.

Tatăl ei și-a întors privirea către ea. Părea supărat, răscolită, de parcă tocmai ieșise dintr-o clădire cuprinsă de flăcări. Apoi i-a cerut niște ceai. Când i-a dat cana, bărbatul i-a spus:

— Încă zece luni.

— Zece luni?

— Până la parastasul de un an.

Acum Poornima a înțeles ce voia de fapt să spună. După moartea unui membru al familiei, nu se cădea să organizezi nicio petrecere timp de un an, darămite o nuntă. Trecuseră doar două luni de la moartea mamei. Abia peste alte zece avea să se mărite – asta încerca tata să-i spună.

— Deja am vorbit cu Ramayya. Nu departe de aici locuiește un fermier. Are câteva hectare de pământ și este muncitor. Are doi bivoli, o vacă și niște capre. Dar nu vrea să mai aștepte atât. Are nevoie de bani acum. Și se teme că tu nu ești potrivită pentru o nevastă de fermier. I-am spus lui Ramayya, i-am spus și lui: *Uitați-vă la ea. Uitați-vă puțin la ea. Este puternică precum un bivol*, ea este un bivol. Scoateți-vă din minte bivoli voștri, ea ar putea să are singură câmpul.

Poornima a dat din cap și a intrat în colibă. Singura oglindă pe care o aveau era una cu mâner; nu își putea vedea toată fața decât dacă o îndepărta cât putea de mult, dar a ținut-o aproape de față și a văzut un ochi, apoi un nas. Apoi a coborât cu oglinda spre gât, sâni și coapse. *Un bivol?* A fost cuprinsă brusc de tristețe. Nu putea spune de ce. Nici nu conta. Era o copilărie să fii trist fără motiv. Știa doar că, dacă mama ei ar mai fi trăit, probabil că ar fi fost deja măritată. Poate chiar însărcinată sau deja mamă. Nici acestea nu erau motive de tristețe. Cu toate acestea, își făcea griji în privința

fermierului. Dacă avea *cu adevărat* să o pună să are singură câmpul? Dacă mama-soacră avea să fie dură cu ea? Dacă urma să nască doar fete? Apoi a auzit-o pe amma vorbindu-i. A auzit-o spunându-i: *Niciunul dintre aceste lucruri nu s-a întâmplat încă*. Apoi a continuat: *Totul este deja scris în stele, Poornima. De zei. Nu putem schimba nimic. Deci ce sens are? De ce să-ți faci griji?*

Evident că amma avea dreptate. Dar în acea noapte, după ce s-a așezat pe rogojina pe care dormea, Poornima s-a gândit la fermier, la deapa de pe vârful Indravalli Konda, la frumusețe. Dacă ar fi avut tenul mai deschis la culoare, părul mai des sau ochii mai mari, poate că tatăl ei i-ar fi găsit un partener mai de soi: unul care să vrea o soție, nu un bivol. Odată, când Ramayya a venit în vizită la tatăl ei, l-a auzit spunându-i: „Poornima ta este muncitoare, dar știi cum sunt băieții din ziua de azi; ei vor o fată *modernă*. Ei vor modă”. Modă? Apoi s-a gândit la mama ei; s-a gândit la ultimele zile ale acesteia, când s-a zbatut în chinuri; s-a gândit la greutatea mâinii mamei pe capul ei; apoi s-a dus cu gândul la cele două banane, la măr și la mâna de caju și, ca și când *acesta* ar fi fost momentul după care tânjea în sinea ei, a cedat și a vărsat atâtea lacrimi de parcă nu avea să se mai oprească vreodată. A plâns în liniște, sperând că tatăl, cei trei frați și sora ei nu aveau să o audă, iar rogojina s-a îmbibat atât de tare de lacrimi că simțea mirosul de umezeală de sub ea, ca după o ploaie zdravănă, și, după ce a terminat, trupul ei a fost atât de epuizat de la plâns, atât de pustiit de sentimente, atât de gol, că a zâmbit și a căzut într-un somn adânc, fără vise.

Capitolul 2

Cam pe la acea vreme, în preajma morții mamei Poornimei, mama Savithei – care era mult mai în vârstă decât mama Poornimei, mult mai săracă, dar care nu fusese bolnavă nici măcar o zi în toată existența ei – s-a dus la Savitha, cea mai mare dintre fiicele ei – avea puțin peste 17 ani -, și i-a spus că nu aveau ce să mănânce la cina din acea seară.

— Nu avem nimic? a întrebat Savitha uimită. Unde sunt cele douăzeci de rupii pe care le-am primit pe maldărele de ieri?

Când spunea maldăre, se referea la grămezile de hârtii și de plastic pe care le aduna de la groapa de gunoi de la marginea orașului, din vecinătatea cimitirului creștin. Ca să facă cele douăzeci de rupii, petrecuse trei zile târâindu-se printre resturi care miroseau respingător, aflate în putrefacție sau deja descompuse, apărându-se de ceilalți culegători, de porci și de câini.

— I-a luat Bhima.

— I-a *luat*?

— Da, și îi datorăm încă treizeci.

Savitha a oftat; chiar dacă oftatul a fost prelung și difuz, mintea ei era încă în alertă. S-a gândit la cele trei surori mai mici, care scormoneau prin gunoaie alături de ea; la mama ei, care făcea curat în casele altora; la tatăl ei, care, după mulți